

Bineînțeles că părțile pot stipula și alte obligații.

3. Obligația de garanție a vânzătorului decurge din principiul că acesta trebuie să facă tot ceea ce îi stă în putință pentru a-i asigura cumpărătorului, după predarea bunului vândut, o posesiune liniștită și totodată utilă. Așa fiind, obligația de garanție a vânzătorului prezintă un dublu aspect: 1) vânzătorul trebuie să-l garanteze pe cumpărător de liniștita posesiune a lucrului vândut, deci *contra evicțiunii*; 2) vânzătorul trebuie să-l garanteze pe cumpărător de utila folosință a lucrului, adică *contra viciilor* acestuia, care îl fac impropriu întrebuințării după destinația sa.

Recenzent:

S. BRUMA,

dr. în drept, conf. univ.

Referințe bibliografice

1. Codul civil al Republicii Moldova. Adoptat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86/661 din 22.06.2002.

2. Legea Republicii Moldova privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a terenurilor, nr. 1308 din 25.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 147-149 din 06.12.2001.

3. C. Hamangiu, I. Roseti-Bălnescu, Al. Băicoianu. *Tratat de drept civil român*. Vol. II. București: Editura All, 1997.

4. Gh. Chibac, A. Băieșu, A. Rotari, O. Efrim. *Drept civil. Contracte speciale*. Vol. III. Chișinău: Cartier Juridic, 2005, 688 p, ISBN 9975-79-326-6.

5. Francisc Deak. *Tratat de drept civil. Contracte speciale*. București: Universul juridic, 2001, 576 p, ISBN 973-85248-8-1.

6. М.И. Брагинский, В.В. Витрянский. *Договорное право. Договоры о передаче имущества*. Москва: Статут, 2005, 797 с., ISBN 5-8354-0024-1.

7. В.В. Витрянский. *Договор купли-продажи и его отдельные виды*. Москва, 2000, с. 56.

CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA LEGII PENALE DUPĂ MODELUL NORMEI JURIDICE PENALE

Larisa BUGA,

doctorandă, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

SUMMARY

We distinguish several ways of establishing criminal laws. This article highlights the way of establishing the criminal law according to the model of criminal legal norm. There are subjected to analysis the views of the authors in this case, there is also analyzed the content of the Criminal Code of the Republic of Moldova in order to elucidate the structure of criminal legal norms.

Keywords: criminal law, criminal legal norm, hypothesis, provision, sanction

REZUMAT

Distingem câteva modalități de constituire a legilor penale. Acest articol scoate în evidență modul de constituire a legii penale după modelul normei juridice penale. Sînt supuse analizei viziunile autorilor în această speță, de asemenea este analizat conținutul Codului penal al Republicii Moldova în vederea elucidării structurii normelor juridice penale.

Cuvinte-cheie: lege penală, normă juridică penală, ipoteză, dispoziție, sancțiune

Introducere. După cum se știe, conținutul principal al dreptului penal este cuprins în normele penale, de aceea în procesul legiferării penale sînt elaborate mai întîi de toate normele penale, fiind astfel evidentă importanța procedurii *construirii legii penale după modelul normei juridice penale*.

Legea penală este alcătuită dintr-o totalitate de norme juridice care îi configurează conținutul normativ. În literatura de specialitate, norma de drept penal este definită ca o specie de norme juridice care se caracterizează prin conținut și structură specifice, prescriind reguli de drept penal, precum și sancțiuni aplicabile în cazul încălcării acestora [1, p. 55]. Într-o altă viziune, norma de drept penal reprezintă o regulă general obligatorie de conduită socială, stabilită de către stat, exprimată în legea penală și protejată de organul statului prin exercitarea controlului asupra respectării acesteia și aplicării pedepsei sau a altor măsuri de constrîngere cu ca-

racter juridico-penal pentru comiterea infracțiunilor [2, p. 13].

Scopul studiului rezidă în conștientizarea rolului legii penale în cadrul sistemului de drept și, în special, a normelor juridice penale la formarea și constituirea legii penale a Republicii Moldova.

Materiale și metode aplicate.

Pe parcursul studiului au fost utilizate metodele: analiza, sinteza, comparația, conștientizarea logică. Materialele cercetate sînt lucrările savanților din cadrul doctrinei autohtone și din străinătate, în special din Federația Rusă și România.

Actualitatea temei de cercetare este una incontestabilă vizavi de fenomenul criminalizării și decriminalizării unor fapte penale și de evoluția continuă a relațiilor sociale, a fenomenului juridic în ansamblu.

Rezultate și discuții. Normele de drept penal sînt cuprinse în articolele din Codul penal al Republicii Moldova. Deci, articolul reprezintă o formă de exprimare scrisă

a normei de drept penal [1, p. 57]. Totodată, aceste categorii nu trebuie considerate identice. Iată câteva variante de coraportare a normelor de drept penal la articolele legii [3, p. 30; 4, p. 53]:

- norma de drept penal se regăsește într-un singur articol al legii penale (de exemplu, art. 149 din CP al RM conține o singură normă ce reglementează lipsirea de viață din imprudență);

- norma de drept penal poate fi regăsită în câteva articole din Codul penal (de ex., omorul intenționat este cuprins în patru articole: 145, 146, 147, 148 din CP al RM);

- un singur articol din Codul penal conține două și mai multe norme de drept penal [de ex., alin. (2) art. 160 din CP al RM „Provocarea ilegală a avortului” (la moment – art. 159 din CP al RM – e.n.), conține simultan norma privind întreruperea ilegală a cursului sarcinii și provocarea din imprudență a decesului victimei]. În viziunea noastră, acest ultim exemplu, dat de către autorii citați, nu este relevant, deoarece nu sîntem în prezența situației în care într-un articol sînt incluse două norme penale, ci o formă agravată a aceleiași fapte. Respectiv, drept exemple în acest sens ar servi articolele 182, 185², 212, 218 etc. din CP al RM.

Referindu-ne nemijlocit la *procedul tehnic de construire a legii penale după modelul normei juridice penale*, precizăm că acesta presupune că legiuitorul, elaborînd legea penală și exprimîndu-și voința, inițial își conturează modelul normei juridico-penale, după care o transpune într-o anumită formă externă. O asemenea abordare își are avantajul său – crearea unei le-

gislații sistemice lipsite de lacune [5, p. 71]. În pofida acestui fapt, în literatura de specialitate nu poate fi atestată o viziune unică, fapt ce pare a fi justificat de însăși lipsa consensului asupra normei de drept la nivelul teoriei generale a dreptului. Principalele discuții, inclusiv în științele ramurale, sînt axate pe structura normei juridice.

Este important de precizat în context că este vorba de norma de drept penal (adică de conținutul dreptului penal), și nu de articolul din legea penală (forma dreptului penal). Distincția dintre aceste noțiuni este foarte clar enunțată de către cercetătoarea H.A. Лопашенко, care susține: „Dacă articolul este un element constitutiv al legii, atunci norma este un element constitutiv al dreptului penal, cuprinzînd în sine o regulă de conduită obligatorie” [6, p. 121-122]. Astfel, normele juridice sînt norme de conduită, iar articolele din lege reprezintă doar forma de exprimare a acestora [5, p. 72].

Așadar, cea mai importantă problemă ce vizează structura normei juridice constă în cunoașterea schemei după care legiuitorul creează norma de drept. În baza mai multor opinii exprimate în doctrină, pot fi desprinse două formule, cele mai răspîndite: „*dacă – atunci – altfel*” (dacă există anumite circumstanțe (ipoteza), atunci persoana este obligată să nu comită (să se abțină de la) anumite acțiuni (dispoziția), altfel vor surveni anumite consecințe negative (sanctiunea) [7, p. 162]) și „*dacă – atunci*” (prima parte a normei este ipoteza, iar cea de-a doua – fie dispoziția, fie sanctiunea) [8, p. 93].

Prima formulă este dominantă,

deoarece majoritatea cercetătorilor susțin structura *trihotomică* a normei juridice (inclusiv a normei juridico-penale). Mai mult, este admis că doar o astfel de structură (ipoteza, dispoziția, sanctiunea) permite a vorbi despre caracterul de sine stătător al normei de drept [9, p. 161]. Este relevant în acest sens și următorul argument: „Fără dispoziție norma juridică este de neconceput, fără ipoteză – nu are sens, fără sanctiune – este neputincioasă” [10, p. 44]. Această structură a normei de drept a fost denumită structură *logico-juridică*.

Cu toate că ideea a fost general acceptată și recunoscută în doctrina juridică, totuși, unii cercetători susțin că în cazul dat lipsește ceea ce este mai important – logica. În context, este exemplificativă teza înaintată de către A.B. Иванчин și argumentele aduse pentru susținerea acesteia. În viziunea sa, realizarea normei juridice nu implică în mod obligatoriu actualizarea sancțiunii. Astfel, dacă cetățeanul respectă interdicția cuprinsă în dispoziția normei juridico-penale (regulativă) de a nu comite o anumită infracțiune, această normă este astfel realizată. O asemenea situație însă nu este logică, deoarece realizarea normei juridice trebuie să implice actualizarea tuturor elementelor sale, adică nu doar ipoteza și dispoziția, ci și sanctiunea, care, după cum se știe, nu „funcționează” întotdeauna. De aici, susține cercetătorul, se poate conchide că și primele două elemente ale normei de drept – ipoteza și dispoziția – formează în unitatea lor un regulator de sine stătător al conduitei umane [8, p. 94].

Totodată, cercetătorul încearcă

să răspundă la întrebarea ce determină aplicarea sancțiunii. Adepții structurii trihotomice consideră că conținutul acesteia cuprinde prescripția ce prevede aplicarea pedepsei penale față de persoana care a încălcat interdicția de a comite infracțiunea [9, p. 170-171]. Pe cale de consecință, autorul deduce că temeiul aplicării sancțiunii constă într-un fapt juridic distinct nou – încălcarea interdicției (prohibiției). Este un temei *nou*, deoarece în ipoteza normei sînt cuprinse condițiile în prezența cărora individul se obligă la neîncălcarea (respectarea) interdicției. Mai mult ca atît, sancțiunea indică și unele drepturi și obligații noi, inclusiv obligația celui care a încălcat interdicția de a suporta constrîngerea. Acestea sînt *noi*, deoarece dispoziția normei stabilește obligația de a respecta interdicția și prevede dreptul de a nu fi supus măsurilor de constrîngere. Prin urmare, în viziunea cercetătorului, întrunirea tuturor acestor momente într-o singură normă nu este logică, contradicția putînd fi soluționată prin recunoașterea faptului că sancțiunea nu constituie cel de-al treilea element obligatoriu al normei, deoarece cuprinde în sine o normă de conduită distinctă față de cea cuprinsă în dispoziția aceleiași norme [5, p. 73].

Un șir de cercetători privesc structura normei din alt punct de vedere, considerînd că aceasta este dihotomică, cuprinzînd *ipoteza* și *dispoziția*. Iar ceea ce se numește, de regulă, *sancțiune*, constituie dispoziția unui alt tip de normă juridică, a cărei ipoteză întotdeauna se referă la o încălcare de lege sau la circumstanțele ce împiedică re-

alizarea drepturilor și obligațiilor primare (adică norma de protecție) [11, p. 172-189; 12, p. 92].

Paralel, penalistul român G. Antoniu subliniază destul de tranșant în acest sens: „Sancțiunea trebuie să fie menționată în normă pentru a da credibilitate și obligativitate preceptului; ea are un rol complementar și nu poate fi transformată într-o normă penală distinctă cu o structură proprie fără pericolul de a denatura conceptul de normă penală ca instrument al modelării conduitei destinatarilor în raport cu valorile sociale ocrotite” [13, p. 28]. Cu toate acestea, în doctrina românească, norma penală specială este numită *normă sancționatoare* [14, p. 57], fapt ce în esență coincide cu ideile cercetătorilor ruși.

Drept consecință a dezvoltării acestor idei, în doctrina rusă s-a demonstrat existența în sistemul dreptului a două tipuri de norme – *regulative* și *de protecție* (precizîndu-se în același timp că ambele prin esență sînt regulatori ai conduitei umane, doar că în primul caz este reglementată conduita licită, iar în al doilea caz – conduita ce implică încălcarea legii [5, p. 74]). Respectiv, *norme regulative* sînt considerate normele în conținutul cărora este cuprins faptul juridic corelat cu acordarea/recunoașterea de drepturi subiecților și impunerea de obligații în scopul asigurării organizării normale a relațiilor sociale, iar *norme de protecție* sînt normele care stabilesc consecințele juridice ale încălcărilor de lege sau ale altor circumstanțe ce creează obstacole pentru realizarea normelor regulative [11, p. 186].

În doctrina românească, în acest

sens se accentuează doar că normele de drept penal realizează o funcție regulatoare prin prevederea tuturor faptelor periculoase pentru valorile sociale care formează obiectul dreptului penal și prin interzicerea lor sub sancțiune penală. Prin această interdicție se stabilește conduita participanților la relațiile sociale de apărare, iar prin sancționarea ei cu pedeapsa se exprimă caracterul obligatoriu al conduitei prescrise [15, p. 77]. Respectiv, cercetătorii români, operînd mai mult cu clasificarea normelor penale în *generale* (care formulează principiile dreptului penal, temeiul și condițiile răspunderii penale, individualizarea pedepselor penale, liberarea de răspundere și pedeapsă penală [2, p. 12]) și *speciale* (concentrate în Partea specială a Codului penal și în diferite legi penale speciale), consideră că doar cele speciale realizează o funcție regulatoare și de apărare a relațiilor sociale. În viziunea noastră, o asemenea abordare practic diminuează valoarea regulatoare a normelor juridico-penale generale, fapt inacceptabil, deoarece, după cum vom vedea ceva mai jos, acestea au un rol distinct în formarea construcțiilor juridico-penale.

Referitor la structura normei penale, în doctrina penală românească [15, p. 78; 16, p. 8] și în cea autohtonă [4, p. 54], structura dihotomică este recunoscută atît *normelor penale generale* (ipoteză și dispoziție), în virtutea rolului lor de a fi călăuzitoare pentru celelalte norme, cît și *normelor penale speciale* (dispoziția și sancțiunea), fiind admisă ideea că norma penală incriminatoare poate face abstracție de ipoteză [13, p. 24]. În cazul

acestora, dispoziția constă din interzicerea unei anumite fapte (acțiune sau inacțiune), calificînd-o drept infracțiune, iar sancțiunea derivă din categoria și quantumul pedepsei ce urmează să se aplice în cazul nerespectării dispoziției. Aceste două elemente sînt considerate necesare și suficiente pentru structura normei penale de incriminare [17, p. 68-114]: dispoziția pentru a disciplina conduita membrilor societății și sancțiunea pentru a disciplina reacția față de încălcarea dispoziției [18, p. 28].

Potrivit cercetătoarei L. Barac, norma penală este constituită din *ipoteză* și *sancțiune* [19, p. 115]. Dat fiind faptul că autoarea nu specifică categoria din care face parte – adică dacă este o normă generală sau o normă specială, se poate deduce că autoarea recunoaște o asemenea structură tuturor normelor penale (ceea ce, în viziunea noastră, nu este corect, deoarece nu se poate vorbi despre sancțiune în cazul normei penale generale).

Această problemă a fost atent cercetată de către C. Bulai [20, p. 221-234], în a cărei viziune descrierea faptei și a condițiilor în care aceasta este considerată infracțiune nu reprezintă o ipoteză în care intervine obligația de a respecta regula de conduită, ci este modul în care legiuitorul descrie ilicitul, permițînd deducerea preceptului. Deci, preceptul sau regula de conduită cerută destinatarilor legii penale nu este altceva decît dispoziția normei, și ea nu ar putea fi exprimată altfel decît prin descrierea acțiunii sau inacțiunii incriminate. Săvîrșirea faptei interzise nu reprezintă ipoteza în care intervine dispoziția legii, ci înșăși înfrîngerea

dispoziției exprimate într-un mod specific [18, p. 28].

Completînd cele expuse, ținem să menționăm că dacă pe marginea structurii normelor penale speciale au loc anumite discuții în literatura de specialitate și practic majoritatea cercetătorilor recunosc caracterul dihotomic al acestora, atunci situația normelor penale generale nu prea este discutată, cu toate că în acest caz este cu mult mai evidentă lipsa celui de-al treilea element – sancțiunea. În acest sens, unii cercetători menționează evaziv că, deși în conținutul acestor norme nu se găsesc toate elementele constitutive, aceasta nu exclude structura completă a normei generale. Fiind norme principale, norme călăuzitoare pentru normele penale speciale, normele generale își pot regăsi ipoteza și sancțiunea fie în alte norme din aceeași lege, fie în norme ce sînt înscrise în alte legi [21, p. 332; 22, p. 39].

Prin urmare, din cele menționate s-a format convingerea că normelor penale – atît generale, cît și speciale – le este proprie o structură dihotomică, întrucît în ambele cazuri lipsește unul din elementele principale ale structurii trihotomice, ipoteză pe care o vom dezvolta în continuare. Din acest punct de vedere, aderăm la poziția cercetătorilor ruși care, argumentînd structura dihotomică a normei juridico-penale (ca și a oricărei alte norme de drept), susțin că la proiectarea legii penale legiuitorul trebuie să se orienteze după formula „*dacă – atunci*” [5, p. 75].

Totodată, în literatura de specialitate a fost lansată ideea că o particularitate distinctă a dreptului penal rezidă în faptul că este o ra-

mură de drept constituită din norme care prevăd în ipoteză infracțiunea, datorită cărui fapt ele sînt toate norme de protecție [23, p. 35], prin aceasta recunoscîndu-se implicit că normele reglatoare fac parte din conținutul altor ramuri de drept.

Expunîndu-se pe marginea acestei afirmații, A.B. Иванчин precizează că astfel este pusă sub semnul întrebării existența în conținutul dreptului penal a *interdicției* (*prohibiției*) de a comite/săvîrși infracțiuni. În viziunea sa, fiecare normă juridico-penală de protecție (care prevede în ipoteză infracțiunea) corespunde unei alte norme juridico-penale – reglatoare, care interzice comiterea infracțiunii respective (sau care obligă la săvîrșirea unei anumite acțiuni). În vederea argumentării poziției sale, cercetătorul invocă ideea că nici o altă ramură de drept nu interzice anticipat faptele incriminate în legea penală (de exemplu, nici o altă ramură de drept, cu excepția dreptului penal, nu interzice crearea condițiilor pentru comiterea infracțiunii – pregătirea de infracțiune; nu obligă persoana să acorde ajutor unei alte persoane, dacă ea înșăși a lăsat-o cu bună-știință într-o stare periculoasă pentru viață, etc.). Astfel, de aici este evident că dreptul penal conține norme reglatoare, a căror respectare este asigurată de normele de protecție [5, p. 75-76]. Un alt argument, în viziunea noastră, este existența a două categorii de raporturi juridice penale: *de conformare* și *de conflict*, fapt recunoscut de majoritatea cercetătorilor, inclusiv autohtoni [4, p. 116].

În mare parte, confuzia în situația dată este generată de faptul că legea penală, în partea sa specială,

conține doar formula normei juridico-penale de protecție, ceea ce face dificilă sesizarea prezenței normei reglatoare. În pofida acestui fapt, procedeul este bine-venit și considerat chiar mai eficient.

Astfel, în procesul elaborării legii penale, stabilind interdicția comiterii anumitor fapte și consolidând-o prin indicarea pedepsei aplicabile, legiuitorul expune – în articolul părții speciale – ipoteza și dispoziția *normei juridico-penale de protecție* (sanctiunea). În cuprinsul ipotezei este dată informația referitoare la componența de infracțiune, iar în sancțiune – informația ce vizează tipul și mărimea pedepsei. Aceste momente sînt suficiente pentru ca destinatarul normei juridico-penale să înțeleagă că legea penală nu doar pedepsește comiterea infracțiunilor, dar și le interzice. O asemenea modalitate de expunere a normei juridico-penale a fost denumită în doctrină „procedeul exprimării trunchiate” [8, p. 100].

Sub acest aspect, și cercetătorii români subliniază că specificul normei penale este faptul că nu exprimă dispoziția, ordinul, regula de conduită într-o formă directă, ca în preceptele biblice (să nu furi, să nu ucizi etc.), ci într-o formă indirectă, folosindu-se de descrierea faptei interzise sau impuse [13, p. 25].

Desigur, în legea penală ar putea fi expuse detaliat atît normele de protecție, cît și normele reglatoare. De exemplu, norma reglatoare care interzice omorul („omorul, adică cauzarea morții unei alte persoane, este interzisă”) și norma care asigură protecția acesteia („omorul se pedepsește ...”). Evident, o asemenea expunere a normelor juri-

dico-penale ar face Codul penal extrem de voluminos și dificil în aplicare. Un astfel de procedeu nu este bine-venit nici din punctul de vedere al tehnicii legislative, întrucît nu permite aplicarea principiului economiei materiei normative. Sub aspect tehnic, este mai convenabilă expunerea aceluiași conținut printr-o altă modalitate: expunerea directă în Partea specială a Codului penal a normelor de protecție și consacrarea în Partea generală a prescripției ce interzice infracțiunile, de exemplu în articolele ce cuprind sarcinile legii penale, noțiunea infracțiunii etc. Aceste articole sînt prin esența lor de trimitere/referire, adică ele trebuie să indice că legea penală **interzice** faptele prescrise în Partea specială [5, p. 77; 8, p. 100].

La o analiză atentă însă a articolelor din Partea generală a Codului penal al Republicii Moldova, observăm că în mod expres infracțiunile nu sînt interzise. Nici chiar art. 14, în care este consacrată noțiunea infracțiunii, nu face referire la acest moment: „Infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, *prevăzută* (e.n.) de legea penală, săvîrșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală” [24]. În pofida faptului că unii cercetători autohtoni interpretează sintagma „prevăzută de legea penală” ca sinonimă noțiunii *interzisă* [25, p. 70], iar alții o privesc ca o reflectare a principiului *nullum crimen sine lege* [5, p. 108; 26, p. 108], considerăm totuși necesară indicarea expresă în art. 14 din CP al RM a faptului că infracțiunea nu este doar fapta prevăzută de lege, ci *interzisă* de aceasta, întrucît astfel se contribuie la îndeplinirea funcției preventive

a dreptului penal. Totodată, acest fapt ar accentua și procedeul tehnic de formulare trunchiată a normei reglatoare de drept penal.

Este important să precizăm că conținutul dreptului penal nu este constituit doar din norme juridice reglatoare și norme juridice de protecție. Sistemul normelor penale este completat și de un set de norme care prevăd și anumite prerogative în materie (adresate instanței de judecată), precum și norme ce reglementează asemenea instituții precum liberarea de răspunderea și pedeapsa penală, aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical sau educativ, regulile de stabilire a pedepsei, de stingere a antecedentelor penale etc. [27, p. 295].

În cadrul acestui sistem, cercetătorii au identificat o categorie distinctă de norme, denumite *norme stimulative* (ce reglementează, de exemplu, relațiile care țin de liberarea de răspundere penală a infractorului în legătură cu conduita sa pozitivă postcriminală, relațiile ce apar în contextul realizării dreptului la legitimă apărare sau reținere a infractorului). În ipoteza acestora este indicată conduita pozitivă postcriminală a infractorului, circumstanțele care generează dreptul la legitimă apărare și reținere a infractorului și alte date, iar în dispoziție este cuprins dreptul subiectului la liberarea de răspundere penală sau dreptul de a cauza un prejudiciu (cu garanția că nu va fi tras la răspundere penală) sau alte măsuri de stimulare. Aceste dispoziții mai sînt denumite și „sanctiuni de stimulare” [28, p. 49].

În același timp, unele relații sînt reglementate de norme ce

doar seamănă cu cele stimulative. Acestea sînt, de exemplu, normele care prevăd cauzele ce înlătură caracterul penal al infracțiunii (precum este constrîngerea fizică), sau liberarea de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere etc. Cu toate că la baza elaborării acestor norme stă o altă motivație ce nu ține de stimularea vreunei conduite, cercetătorii identifică o trăsătură comună pentru aceste norme și cele stimulative – ele au un caracter *exceptional*. În acest sens, regula generală este aplicarea răspunderii penale (a pedepselor) sau a altor măsuri de constrîngere (de exemplu, cu caracter medical sau patrimonial), fapt ce justifică aprecierea dreptului penal ca fiind o ramură de drept represivă. Evident, dreptul penal a fost creat pentru a pedepsi infractorii, sub acest aspect toate celelalte măsuri (precum liberarea de pedeapsă penală etc.) au un caracter *exceptional*. De aici se conchide asupra existenței a trei tipuri de norme juridico-penale: norme *regulatoare*, norme *de protecție* și norme *exceptionale* (numite astfel convențional) [5, p. 79].

Concluzie. Aderînd la poziția expusă de cercetătorul rus A.B. Ivanchin, subliniem că toate normele de drept penal (regulatoare, de protecție și *exceptionale*) au o structură dihotomică și se construiesc după formula „*dacă – atunci*”. În legea penală sînt expuse direct doar ultimele două categorii de norme, deoarece construirea normei de protecție și indicarea în Partea generală a Codului penal a interzicerii conduitei expuse în conținutul acesteia creează practic

(cu ajutorul tehnicii legislative) o normă regulatoare corelativă celei de protecție.

Recenzent:

Octavian BEJAN,
doctor în drept

Referințe bibliografice

1. Drept penal. Partea generală. Vol. I. / M. Grama, S. Botnaru, A. Șavga. Chișinău: S.n., 2012, 328 p.
2. Филимонов В.Д. Норма уголовного права. СПб.: Юридический центр Пресс, 2004, 281 с.
3. Козаченко И.Я., Незнамов З.А. Уголовное право. Общая часть. Москва: Инфра-М, 1997.
4. Drept penal. Partea generală. Vol. I. Chișinău: S.n., 2005, 328 p.
5. Иванчин А.В. Внутренняя и внешняя законодательная техника в структуре уголовного правотворчества. Монография. Рязань: Концепция, 2014, 184 с.
6. Лопашенко Н.А. Основы уголовного-правового воздействия: уголовное право, уголовный закон, уголовное-правовая политика. СПб., 2004.
7. Марчук В.В. Структура уголовного-правовой нормы. В: Право и демократия: сб. науч. тр. Вып. 17 / редкол.: В.Н. Бибило (гл. ред.) [и др.]. Минск: БГУ, 2006, с. 162-175.
8. Иванчин А.В. Законодательная техника в механизме уголовного правотворчества: учебное пособие. Ярославль: ЯрГУ, 2009, 188 с.
9. Кленова Т.В. Основы теории кодификации уголовного-правовых норм. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Самара, 2001, 388 с.
10. Жидинский Ю.С. Санкция нормы советского гражданского права. Воронеж, 1968.
11. Курьлев С.В. О структуре юридической нормы. В: Труды Иркутского государственного университета. Т. XXVII, вып. 4, с. 172-189.
12. Благов Е.В. Норма уголовного права: структурный аспект. В: Категориальный аппарат уголовного права и процесса. Ярославль, 1993.
13. Antoniu G. Reflectii asupra normei penale. În: Revista de drept penal, 2004, nr. 3, p. 9-36.
14. Luburici M. Teoria generală a dreptului. Ediția a II-a. București: Oscar Print, 2000, 230 p.
15. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: All Beck, 1997.
16. Dongoroz V. Drept penal. București: Institutul de Arte Grafice “Tirajul”, 1939.
17. Прохоров В. С., Кропачев Н. М., Тарбагаев А. Н. Механизм уголовно-правового регулирования. Красноярск, 1989.
18. Pascu I., Uzlaşu A.S. Drept penal. Partea generală. Ediția a 3-a. București: Hamagiu, 2013, 515 p.
19. Barac L. Norma penală și raportul juridic în dreptul penal. În: Revista de drept penal, 1999, nr. 1, p. 115-120.
20. Bulai C. Unele probleme teoretice privind cunoașterea legii penale ca mijloc de prevenire a infracțiunilor. În: Studii și Cercetări Juridice, 1978, nr. 3.
21. Ceterchi I., Luburici M. Teoria generală a statului și dreptului. București, 1989.
22. Boroș Al. Drept penal. Partea generală. Ediția a III-a. București: All Beck, 2001, 360 p.
23. Мотовиловкер Е.Я. Норма, отношение и ответственность в уголовном праве. В: Уголовная ответственность: проблемы содержания, установления, реализации. Воронеж, 1989.
24. Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 72-74 din 14.04.2009.
25. Macari I. Drept penal al Republicii Moldova. Partea generală. Chișinău: CE USM, 2002, 398 p.
26. Mariș Al. Drept penal. Partea generală. Vol. I. Chișinău: S.n., 2002, 354 p.
27. Панько К.К. Правила и приемы российского уголовного законодательства. В: Lex Russica, 2014, № 3.
28. Малько А.В. Стимулы и ограничения в праве: теоретико-информационный аспект / под ред. Н.И. Матузова. Саратов, 1994.